

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Convelluntur fundamenta adversæ sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Secunda pars non est minus certa: Prædicatum enim quidditativum alicujus naturæ debet æquè latè patere ac ipsa natura, & prædicari de quocumque illa prædicatur: Sed paternitas verbi gratiæ quæ illa prædicatur: non æquè latè patet ac divina natura, nec dicitur de quocumque; illa prædicatur: nam divina natura prædicatur de Filio, non verò paternitas: Ergo relationes non sunt de conceptu quidditativo divinæ naturæ, tanquam prædicata illius essentialia. Unde restat ut ad ejus conceptum quidditativum pertineant, tanquam termini aut modificationes essentialiter per se modificari aut terminari, sicut modi essentialiter per se & in alio, ad conceptum quidditativum entis pertinent.

§. V.

Corruntur fundamenta adversa sententia.

Obijciunt in primis Adversarii; D. Thomas quæst. 3. de potentia art. 2. ad 6. docet prædicationem istam, *Deus est Pater*, non esse per se formalem, sed identicam: Ad si paternitas includatur essentialiter in Divinitate, esset proprium per se formale, cum omne prædicatum essentialiter in aliquo inclusum, per se formaliter enuntietur de illo: Ergo paternitas in Divinitate essentialiter non includitur. Et infra quæst. 33. art. 3. ad 1. ait, *Communio absolute dicta de intellectu propriorum, sed non e converso: in intellectu communi personarum patris intelligitur Deus, sed non convertitur*: Ergo ex mente D. Thomæ, paternitas in conceptu Divinitatis essentialiter non includitur.

Obijciunt etiam plura SS. Patrum testimonia, quæ etiam videntur militare contra nostram sententiam. Nam Boëtius in libro de Trinitate, ait Trinitatem non dici substantialiter de Deo. Et Augustinus 7. de Trinitate cap. 6. & sequentibus, docet relationes non prædicari de Deo secundum substantiam. Et Damascenus libro 3. de fide cap. 6. sic habet: *Characteristica autem hypostaseos naturæ sunt*. Denique Athanasius dialogo de Trinitate contra Anomæum, dicit generationem non esse quiddessentialia.

Ad D. Thomam respondeo illum in primo testimonio solum negare prædicationem illam, *Deus est Pater*, esse per se formalem, formalitate constitutionis & expressionis, quod libenter fatetur; relationes enim non exprimentur in conceptu essentiali, nec metaphysicè illam contrahunt: non autem negat esse formalem, formalitate inclusionis.

Vel secundo dicitur, illam prædicationem non esse per se formalem, per modum prædicati essentialis, eo modo quò attributa de essentia dicuntur: esse tamen formalem, per modum terminationis & modi essentialis, ut in ultima conclusionem exposuimus.

In secundo etiam testimonio, solum intendit communia esse de intellectu propriorum, tanquam prædicatum illis essentialia, enuntiatum de omni de quo propria prædicantur: quæ ratione propria non sunt de intellectu communi, quia nec prædicantur essentialia, sed modi essentialis, nec prædicantur, immediate saltem, de omni de quo communia prædicantur. Et hoc sufficiens est in D. Thomæ, quod erat, communia esse propria propriis, subsistendi consequentiâ, quia nempe non valet: est Deus, ergo Pater.

Eodem modo intelligenda sunt & explicanda SS. Patrum testimonia ab Adversariis allegata:

A solum enim intendunt, relationes divinas non prædicari de Deo essentialiter, per modum constitutivi, vel per modum prædicati essentialis: qualiter attributa de Deo enuntiantur, non negant tamen de illo dici essentialiter, per modum terminationis, aut modi essentialis.

B Secundo arguunt: Juxta Concilia & SS. Patres, Pater communicat Filio totam essentiam; ita enim expressè habetur in Concilio Lateranensi cap. *Firmiter*, & cap. *Damnatus*, & in Florentino in litteris sanctæ unionis: At si paternitas esset de essentia Divinitatis, Pater generando Filium non communicaret illi totam essentiam, cum non communicet illi paternitatem: Ergo paternitas ad essentiam Divinitatis non pertinet.

C Confirmatur primò: Si paternitas esset de Divinitatis essentia, Filius non esset perfectus & integer Deus; quia illi deesset aliquid ad essentiam Divinitatis pertinens, nempe ipsa paternitas, quæ illi per æternam generationem non communicatur, ut definitur in præfatis Conciliis: Consequens est falsum, & hæreticum: Ergo idem quod prius.

Confirmatur secundò: In illo priori origine, quò Pater intelligitur constitutus, & potens generare, & nondum intelligitur Filius generatus, intelligitur tota & integra, ac perfecta Divinitas; & tamen non omnes relationes & personæ ibi intelliguntur: Ergo illæ non sunt de Divinitatis essentia.

D Ad objectionem respondeo, Patrem communicasse Filio totam essentiam, non tamen totaliter: quia ei communicavit constitutivum Deitatis in esse naturæ, & omnia attributa & prædicata essentialia, non tamen omnem modum essentialis. Ex quo solum sequitur, paternitatem non pertinere ad essentiam Divinitatis, ut constitutivum ejus metaphysicum, vel ut prædicatum essentialia, quod libenter fatemur: non tamen quòd non pertineat ad essentiam illius, tanquam modus essentialis. Et quidè in sententia Adversariorum, ex eo quòd SS. Patres doceant, Patrem communicasse Filio totam substantiam, non licet inferre illi communicasse paternitatem, quæ tamen ad substantiam Deitatis pertinet, ut illi fatentur. Insuper ex eo quòd doceant Patrem non communicasse Filio paternitatem, non licet colligere non communicasse illi Divinitatem, quæ in sententia plurimum ex Adversariis est de paternitatis essentia. Pariter ergo ex eo quòd Patres doceant, Patrem communicasse Filio totam suam essentiam, non licet inferre, vel paternitatem de essentia Divinitatis non esse, vel communicatam fuisse Filio.

E Ad primam confirmationem respondeo primò, negando absolute Majorem: Tum quia relationes non addunt perfectionem ad essentiam divinam, ut dicemus articulo sequenti; unde ex eo quòd singulis personis non competant, non tollitur quin quilibet persona sit integer Deus, integritate perfectionis: Tum etiam, quia non omnis modus essentialis Divinitati, singulis personis debetur.

Vel secundo, majoris claritatis gratiâ, distinguo eandem Majorem: Filius non esset perfectus & integer Deus, integritate prædicatorum essentialium sibi debitâ, nego Majorem: integritate modorum essentialium, qui Divinitati debentur, & non singulis personis, concedo Majorem. Hoc idem argumentum Adversarii tenentur solvere, loquendo de integritate reali, sicut nos illud solvimus, loquendo de integritate essentiali.

Ad secundam confirmationem, similiter respondeo,

111.

112.

113.

114.

115.

116.

Bibliotheca

deo, quod in illo priori originis, quo Pater intelligitur constitutus, & potens generare Filium, intelligitur à nobis tota essentia, quia pro tali signo in eo concipiuntur omnia attributa & prædicata essentialia; sed non intelligitur totaliter, quia non explicatur pro illo signo omne quod pertinet ad essentiam divinam, tanquam modificativum & terminativum illius.

117. Tertiò obijciunt: Quidquid essentialiter prædicatur de Divinitate, prædicatur etiam essentialiter de singulis personis divinis: At de Patre non prædicatur essentialiter filiatio, neque contra de Filio paternitas: Ergo paternitas & filiatio non sunt de essentia Divinitatis.

Hoc argumentum plurimum extollant & magnificant Adversarii, illudque Suarez evidens ac demonstrativum appellat. Longè tamen à veritate distat illius iudicium: nam argumentum illud est purè sophisticum, ac simile illi quod Hæretici formant contra Mysterium Trinitatis, hoc modo: Quidquid entitativè & realiter est Deus, seu essentia divina, est in qualibet persona divina, & de illa prædicatur: Sed filiatio v. g. est realiter entitativè Deus, seu essentia Dei: Ergo filiatio convenit cuilibet personæ divinæ, & de illa prædicatur. Quare sicut hoc argumentum est purum sophisma, & peccat mutando quid in ad aliquid (quod D. Thomas appellat fallaciam accidentis in Divinis) ita & argumentum Suarez. Unde

118. In forma respondeo primò, distinguendo Majorè: Quidquid essentialiter prædicatur de divina natura, tanquam quid, seu per modum prædicati quidditativi, eo modo quo attributa de illa enuntiantur, prædicatur etiam essentialiter de singulis personis divinis, concedo Majorè. Quod prædicatur tanquam ad aliquid, & per modum relationis, seu tanquam modus inadaquatæ divinæ naturæ, nego Majorè. Paternitas autem & filiatio, ut sæpè diximus, nõ sunt prædicata quidditativa divinæ naturæ, nec ad metaphysicam ejus constitutionè pertinent, sed solum sunt modi quidam inadaquatæ & inconvertibiles, à quibus essentia divina, ob infinitam suam secunditatem, peti essentialiter modificari & terminari: unde illis sublati, destrueretur divina essentia.

Potestque hoc explicari, vel exemplo entis, quod essentialiter peti modificari per modos existendi per se, & in alio: unde illi sunt de conceptu quidditativo entis, quamvis totam ejus latitudinem & amplitudinem non adæquent, nec sint cum eo convertibiles. Id enim, ut sæpè diximus, habet essentia divina ratione infinitatis, & summa actualitatis, quod habet ens ratione suæ transcendentiæ & communitatis. Aptius adhuc exemplum esset ad hoc explicandum, si natura humana subsisteret à parte rei separata ab individuis, ut ponebat Plato in tali enim casu natura identificaret sibi essentialiter omnia individua, & tamen quodlibet seorsim esset inadaquatum respectu illius.

119. Secundò responderi potest argumento Suarez, aliter distinguendo eandem Majorè: Quidquid essentialiter prædicatur de Divinitate, prædicatur etiam essentialiter de singulis personis: vel absolute, vel cum reduplicatione essentiæ, concedo Majorè: absolute semper, nego Majorè. Similiter distinguo Minorè: de Patre non prædicatur filiatio: absolute, concedo Minorè: cū reduplicatione essentiæ, nego Minorè, & Consequentiam. Solutio patet ex supra dictis: sicut enim hæc propositio: *Paternitas est communicabi-*

lis, absolute concedi non potest, bene tamen addito, & specificatè essentiæ ex parte subjecti, dicendo scilicet: *Paternitas est essentia divina, participans communicabilis*. Ita etiam ista: *Pater est filius*, absolute concedenda non est; bene tamen ista: *Paternitas est essentia, qua filiaro essentialiter est*.

Obijcies ultimò: Si relationes essentialiter includerentur in divina essentia, illa non esset pure absoluta, sed partim absoluta, & partim relativa: imò & ad aliud relata, proprius enim effectus relationis est, constituere relatum ad aliud.

Respondeo quòd hoc inconveniens sequetur, si relationes includerentur in essentia divina explicite, & constitutive, aut per modum prædicati essentialis: secus autem, ex eo quòd implicite tantum, & tanquam modi quidam inadaquatè in ea includantur: ut patet exemplo entis simplicius adducto. Ex eo enim quòd modus differentialis prædicamenti relationis implicite in ente includatur, non sequitur rationem entis sic esse ad aliud relatum, quia ad hoc necessarium esset ut explicite & constitutive in illo importaretur.

Dices: Ex eo quòd ratio entis includit implicitè diversitatem modorum, non gaudet perfectè unitate, sed solum unitate analogà: Ergo patet, si divina essentia implicite contineat diversitatem relationum, perfectè unitate & simplicitate non gaudebit.

Respondeo distinguendo Antecedens: Prædicatum ex illa causa, nego Antecedens. Ex illa, & quia illud finitus conceptus est, & communis solum communitate rationis, concedo Antecedens, nego Consequentiam: nam conceptus explicitus essentiæ divinæ infinitus est, & communis non communitate rationis, sed reali.

ARTICULUS III.

Quomodo realis relationum distinctio fieri possit, cum perfecta identitate illarum in essentia.

Hanc difficultatem merito appellat Gregorius Nysenus, *ENIGMA SACRATISSIMUM*, cujus perfecta intelligentia & solutio usque ad clarum Dei visionem differenda est. Unde notè otiose in Evangelio dicitur, de nocte venisse quemdam ad amicum suum, & rogasse: *Domine, accommoda mihi tres panes*, quos non esse aliud quam Trinitatis cognitionè (quæ verus animi cibus est) docet August. Sermon. 29. de verbis Domini. De nocte enim venit: quia caliginosa & obscura est, quando in hac vita mortali summum

120. trium personarum in unitate indagatio, & Bætorum est verius, quam hic peregrinantium. Quod etià fortè sub mysterio indicatum est Genes. 18. ubi dicitur Abraham in ostio Tabernaculi fuisse, quando tres vidit, & unum adoravit: quæ tunc incipiat anima in Trinitate personarum naturæ unitatem aspicere; cùm in extremis constituta, è tabernaculo corporis egreditur.

Quia tamen Catholicus Doctor debet fidei mysteria defendere, & ostendere illa principis luminis naturalis minimè repugnare, nec esse contra rationem, quamvis sint supra rationem: idcirco proposita difficultas breviter discutienda est: & quomodo realis relationum aut personarum distinctio, cū perfecta identitate illarum cū essentia, coherere possit, breviter oportet exponere.